

TİCARETTE MERAK EDİLENLER

Yasin YAVUZ | Gümrük ve Ticaret Müfettişi

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında piramit satış sisteminin yasaklandığını biliyor muydunuz?

Piramit satış sistemi ile ülkemiz 1990'lı yıllardan itibaren tanışmıştır. Saadet zinciri olarak da anılan bu sistem üyeliklerden alınan yüklü miktarda paralar üzerine kuruludur. Üyelik ciddi miktarda para karşılığı olunmaktadır. Ancak ortada ya ticari bir ürün yoktur ya da ürünün ekonomik değeri yok denecek kadar azdır.

Son giren üye piramidin kenarındadır. En alttaki üyeler yeni üyeler buldukça piramidin ortasına doğru ilerlemekte ve böylece kazandıkları para daha fazla olmaktadır. En sonunda üye çok yüklü bir miktarda para alarak piramidin tepesinden çıkar ve sistem bu şekilde kendini devam ettirir. Görüldüğü üzere aslında ortada gerçek bir ticari aktivite bulunmamaktadır. Bu sistem yeni üye bulunamadığı zaman ciddi mağduriyetlere yol açar. Nitekim 90'lı yıllarda birçok insan saadet zincirinin kurbanı olmuş ve bu duruma yol açan şahıslar çok ciddi hapis cezaları ile karşılaşmıştır.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerden ötürü birçok ülkede piramit satış sistemi yasaklanmıştır. 6502 sayılı Kanun'un 80'inci maddesinde piramit satış ülkemizde şu şekilde tanımlanmış ve yasaklanmıştır; (1) Piramit satış; katılımcılarına bir miktar para veya malvarlığı ortaya koymak karşılığında, siste-

me aynı şartlar altında başka katılımcılar bulma koşuluyla bir para veya malvarlığı kazancı olanağı ümidi veren ve malvarlığı kazancının elde edilmesini tamamen veya kısmen diğer katılımcıların da koşullara uygun davranmasına bağlı kılan, gerçekçi olmayan veya gerçekleşmesi çok güç olan kazanç beklentisi sistemidir.

(2) Piramit satış sisteminin kurulması, yayılması veya tavsiye edilmesi yasaktır.

(3) Bakanlık, piramit satış sistemleri ile ilgili gerekli incelemeleri yapmaya ve varsa elektronik sistemin ülkemizde durdurulması dâhil ilgili kamu kurum veya kuruluşlarıyla iş birliği içinde gerekli önlemleri almaya yetkilidir."

Son olarak belirtmek gerekir ki network satış sistemi ile piramit satış sistemini bir birinden iyi ayırt etmek gerekir. Zira, network satış sisteminde ekonomik değeri bulunan bir ticari ürün vardır ve esas kazanç bu ürün üzerinden gerçekleşmektedir.

Üretici veya ithalatçıların satış sonrası hizmet kriterlerini sağlamak zorunda olduklarını biliyor muydunuz?

Üreticiler ve ithalatçılar ürünlerinden satış sonrasında da sorumludurlar. Bununla ilgili düzenleme 6502 sayılı Kanun'un 58'inci maddesinde; Üretici veya ithalatçılar, ürettikleri veya ithal et-

tikleri mallar için Bakanlıkça belirlenen kullanım ömrü süresince, satış sonrası bakım ve onarım hizmetlerini sağlamak zorunda olduğu,

Üretici veya ithalatçılar, yönetmelikle belirlenen mallar için Bakanlıkça onaylı satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi almak zorunda olduğu,
Bir malın yetkili servis istasyonlarındaki tamir süresi, yönetmelikle belirlenen azami süreyi geçemeyeceği,

Üretici veya ithalatçılar, yetkili servis istasyonlarını kendileri kurabileceği gibi servis istasyonlarının verdiği hizmetlerden sorumlu olmak şartıyla kurulu bulunan servis istasyonlarından veya servis organizasyonlarından da faydalanabileceği,

Herhangi bir üretici veya ithalatçıya bağlı olmaksızın faaliyette bulunan servis istasyonları da verdikleri hizmetten dolayı tüketiciye karşı sorumlu olduğu,

İthalatçının herhangi bir şekilde ticari faaliyetinin sona ermesi hâlinde bakım ve onarım hizmetlerinin sunulmasından garanti süresi boyunca satıcı, üretici ve yeni ithalatçı müteselsilen sorumlu olduğu, garanti süresi geçtikten sonra ise kullanım ömrü süresince bakım ve onarım hizmetlerini üretici veya yeni ithalatçının sunmak zorunda olduğu,

Servis istasyonlarının kuruluşu, işleyişi, sayısı, özellikleri ile diğer uygulama usul ve esasları yönetmelikle belirleneceği,
Hususları hüküm altına alınmıştır.

Perakende satışa arz edilen malların fiyat etiketlerinin birtakım özellikleri taşıması gerektiğini biliyor muydunuz

6502 sayılı Kanuna göre;
Perakende satışa arz edilen malların veya ambalajlarının yahut kaplarının üzerine kolaylıkla görülebilir ve okunabilir şekilde tüketicinin ödeyeceği tüm vergiler dâhil satış fiyatı ve birim fiyatını gösteren, üretim yeri ve ayırıcı özelliklerini içeren etiket konulması gerektiği; etiket konulması mümkün olmayan hâllerde aynı bilgileri kapsayan liste-

lerin görülebilecek şekilde uygun yerlere asılması zorunlu olduğu, hizmetlerin tarife ve fiyatlarını gösteren listelerin de bu madde hükmüne göre düzenlenerek asılacağı,

Etiket, tarife ve fiyat listelerinde belirtilen fiyat ile kasa fiyatı arasında fark olması durumunda tüketici lehine olan fiyatın uygulanacağı,

İndirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimli satış fiyatının, indirimden önceki fiyatı, tarife ve fiyat listeleri ile etiketlerinde gösterileceği, indirimli satışa konu edilen mal veya hizmetlerin indirimden önceki fiyattan daha düşük fiyatla satışa sunulduğunun ispatı satıcı veya sağlayıcıya ait olduğu,

Bakanlığın, belediyelerin ve ilgili odaların bu madde hükümlerinin uygulanması ve izlenmesine ilişkin işleri yürütmekle görevli olduğu,

Etiket, tarife ve fiyat listeleri, indirimli satışlara ilişkin süre ile diğer uygulama usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği,
Hususları hüküm altına alınmıştır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre 5 adet Ticari Şirket türünün bulunduğunu biliyor muydunuz?

6102 sayılı Kanun'un 124'üncü maddesine göre ticaret şirketleri;

- 1-Kollektif şirket,
- 2-Komandit şirket,
- 3-Anonim şirket,
- 4-Limited şirket,
- 5-Kooperatif şirket,

Olarak belirtilmiştir. Kollektif ile komandit şirket şahıs; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket sermaye şirketi olarak belirtilmiştir. Burada değinilmesi gereken husus Kooperatifin nev'inin belirtilmemiş olmasıdır. Bunun sebebi ise Kooperatifler için ayrı bir kanun bulunmasıdır. Ayrıca, Kooperatifleri diğer şirket türlerinden ayıran birtakım yapısal özellikleri bulunmaktadır.

PRATİK BİLGİLER

Yakup Güneş
EY / Kıdemli Müdür

Serbest Ticaret Anlaşması (STA), taraf ülkelerin kendi aralarında gümrük vergisi ve kısıtlamalarını kaldırmaları, ancak üçüncü ülkelere karşı ortak bir gümrük tarifeleri oluşturmamaları, anlaşma dışında kalan üçüncü ülkelere her üye ülkenin kendi milli gümrük tarifelerini uygulayabildiği bir ekonomik birleşmedir.

STA'da gümrük birliğinden farklı olarak üçüncü ülkelere ortak bir gümrük tarifesi uygulanmamaktadır. Ayrıca gümrük birliği'nde serbest dolaşım ilkesi geçerli iken STA'da ise menşee kuralları uygulanır.

Türkiye, 22 Aralık 1995 tarih ve 1/95 sayılı "Türkiye ile Avrupa Birliği (AB) Arasında Gümrük Birliği Kurulmasına İlişkin Ortaklık Konseyi Kararı"nın 16. maddesi uyarınca, AB'nin Ortak Ticaret Politikasını üstlenme yükümlülüğünden hareketle üçüncü ülkelere yönelik olarak AB'nin tercihli ticaret sistemini üstlenmektedir.

STA'lar, komşu ve çevre ülkelerle dış ticaretimizin geliştirilmesi; ihracatçılarımızın dış pazarlarda, başta AB ülkelerinin müteşebbisleri olmak üzere rakipleri ile eşit şartlarda rekabet edebilmesinin temini; karşılıklı yatırımların ve müşterek teşebbüslerle ülkemizin uluslararası rekabet gücünün artırılması bakımından önem taşımaktadır.

Ülkemiz, bu taahhüdün bir gereği olarak AB'nin Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzaladığı üçüncü ülkelerle, bu ülkelerin AB ile imzaladığı STA'lardaki hükümler paralelinde ve karşılıklı çıkar çerçevesinde münferiden STA'lar akdetmektedir.

Bu kapsamda, ülkemizin AB tarafından imzalanmış STA'ların içeriğini aynen kabul etme yükümlülüğü bulunmamakta olup, gerçekleştirilen müzakerelerde sanayi ve ticaret politikası önceliklerimiz ile ülkemiz hassasiyetleri göz önüne alınmaktadır.

Ülkemizin STA'larını yansıtan tablo aşağıda yer almaktadır.

Türkiye'nin Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA)		
Yürürlükte olan STA'lar	Müzakere Süreci Tamamlanan STA'lar	Müzakere için Girişimde Bulunulan Ülkeler
Arnavutluk	Faroe Adaları	ABD
Bosna Hersek	Gana	Afrika, Karayip Pasifik Ülkeleri (AKP Ülkeleri)
EFTA	Kosova	Cezayir
Fas	Lübnan	Endonezya
Filistin	Moldova	Güney Afrika Cumhuriyeti
G. Kore Cumhuriyeti	Singapur	Hindistan
Gürcistan	Müzakereleri Devam Eden STA'lar	Kanada
Karadağ	Çad	Orta Amerika Topluluğu
Makedonya	Demokratik Kongo Cumhuriyeti	Tayland
Malezya	Ekvator	Vietnam
Morityus	Japonya	
Mısır	Kamerun	
Suriye*	Kolombiya	
Sırbistan	Körfez İşbirliği Konseyi	
Sili	Libya	
Tunus	Meksika	
Ürdün	MERCOSUR	
İsrail	Peru	
	Seyşeller	
	Ukrayna	

Türkiye ile Suriye Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması 6 Aralık 2011 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile askıya alınmıştır

BUNLARI BİLİYOR? MUYDUNUZ

Murat PALAOĞLU
Gümrük E. Başmüfettişi
KPMG Gümrük ve Dış Ticaret Direktörü

Dâhilde İşleme Rejiminde Ödenen Telif Edici Vergi Kapsamında Ceza

Dâhilde işleme rejiminde noksan ödenen Telif Edici Vergi için ceza ödeneceğini biliyor muydunuz?

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234/5 inci maddesi uyarınca gümrük idaresince, noksan ödenen telif edici verginin tespit edilmesi durumunda telif edici vergi tahsil edilmekle birlikte bu vergilerin dörtte biri tutarında para cezası düzenlenmektedir. Noksan telif edici vergi ödendiğinin mükellef tarafından beyan edilmesi durumunda ise telif edici vergi tahsil edilirken ceza düzenlenmemektedir.

Serbest Bölgeler ve İhracat Serbest bölgelere yapılan ihracatlardan dolayı katma değer vergisi iadesi alabileceğinizi biliyor muydunuz?

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 152 inci maddesi uyarınca serbest bölgeler, Türkiye Gümrük Bölgesi'nin bir parçası olmakla birlikte, serbest dolaşımdaki eşyanın, bir serbest bölgeye konulması nedeniyle normal olarak eşyanın ihracına bağlı olanaklardan yararlandığı yerler olarak tanımlanmıştır. Bu tanım uyarınca, serbest bölgelere satış yapan şirketler, bu satışlardan dolayı katma değer vergisi iadesinden istifade edebilmektedir. Ancak söz konusu ihracattan dolayı özel tüketim vergisi iadesi uygulanmamaktadır.

Katma Değer Vergisi Oran Farklılıklarında Ceza

Yanlış Katma Değer Vergisi oranının beyan edilmesi ve bu nedenle noksan vergi ödenmesi durumunda 3 kat ceza uygulanacağını biliyor muydunuz?

Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2013/39 sayılı Genelgesi uyarınca, Katma Değer Vergisi oran farklılıklarına ilişkin olarak 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 234 üncü maddesi kapsamında 3 kat idari para cezası düzenlenmektedir.

İlişki Halinin Beyanı ve Usulsüzlük Cezası

İlişkili şirketler arasında yapılan dış ticarete, serbest dolaşıma giriş beyannamesi ekinde gümrük idaresine sunulan kıymet bildirim formunda ilişki halinin beyan edilmemesi durumunda usulsüzlük cezası düzenleneceğini biliyor muydunuz?

4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 241 inci maddesi uyarınca, vergi kaybına neden olmaması durumunda bile ilişki halinin beyan edilmemesi durumunda usulsüzlük cezası düzenlenmektedir.

Kurulum ve İnşa Giderleri ve Gümrük Kıymeti

İthal edilen eşya için Türkiye’de gerçekleştirilen kurulum masraflarının gümrük kıymetine ilave edilmeyeceğini biliyor muydunuz?

4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 28 inci maddesine göre fiilen ödenen veya ödenecek fiyattan ayırt edilebilen kurulum ve inşa giderleri gümrük kıymetine ilave edilmemekte, bu harcamalara ilişkin vergiler dâhilde tahsil edilmektedir.

Hurda İthalatları ve Çevre Katkı Payı

Hurda ithalatlarında binde beş oranında çevre katkı payı tahsil edildiğini biliyor muydunuz?

2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 18 inci maddesi uyarınca, ithaline izin verilen kontrole tâbi yakıt ve atıkların CIF bedelinin yüzde biri ile hurdaların CIF bedelinin binde beşi oranında çevre katkı payı tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır. Hurda ithalatında çevre katkı payı tahsil edilirken, katma değer vergisi tahsil edilmemektedir.

Hariçte İşleme Rejimi ve Vergi Muafiyeti

Garanti kapsamında tamir amacıyla hariçte işleme rejimine tabi tutularak yurt dışında işlem gören eşyaların ithalatında gümrük vergisi ve katma değer vergisi tahsil edilmediğini biliyor muydunuz?

4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 142 inci maddesi uyarınca, tamir amacıyla garanti kapsamında, (sözleşmeye bağlı olması veya kanuni bir yükümlülüğe dayanması ya da bir imalat hatası olması nedeniyle) bedelsiz yapıldığının kanıtlanması halinde, ithalat vergileri tahsil edilmemektedir.

Kitap İthalatları ve Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu

Vadeli kitap ithalatlarında Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu tahsil edilmediğini biliyor muydunuz?

08.04.2015 günlü 2015/7511 sayılı Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu Kesintileri Hakkında Karar uyarınca, 49 uncu fasılda yer alan kitapların vadeli ithalatlarında fon tahsil edilmemektedir.

Cep Telefonu İthalatları ve Özel Tüketim Vergisi

Gündelik hayatımızın vazgeçilmez iletişim araçlarından olan cep telefonlarının ithalatında veya yurt içi tesliminde % 25 oranında Özel Tüketim Vergisi tahsil edilmektedir. Tahsil edilen Özel Tüketim Vergisi tutarı her hâlükârda 160 TL’den aşağı olmayacaktır. Bu bağlamda, cep telefonlarının 160 TL’den daha az bir ücretle yurt içine satışı neredeyse imkansız olacaktır.